

DECRETE**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI****DECRET****privind acreditarea unui ambasador**

În temeiul prevederilor art. 91 alin. (2) și ale art. 100 din Constituția României, republicată,
având în vedere propunerea Guvernului,

Președintele României d e c r e t e a z ă :

Articol unic. — Domnul Marius Constantin Borănescu, ambasador extraordinar și plenipotențiar al României în Republica Africa de Sud, se acreditează și în calitate de ambasador extraordinar și plenipotențiar al României în Republica Namibia și în Republica Botswana, cu reședința la Pretoria.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU
SORIN MIHAI GRINDEANU

București, 17 februarie 2017.
Nr. 250.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 767
din 14 decembrie 2016**

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea art. 41 din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, precum și ale Legii privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor „proiectului de Lege pentru completarea art. 41 din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă

de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, precum și a proiectului de Lege privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004”, obiecție formulată de Guvernul României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 9.957/24 octombrie 2016 și constituie obiectul Dosarului nr. 2.325A/2016.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate se arată că „cele două proiecte de lege” determină cheltuieli suplimentare ale bugetului general consolidat, fără respectarea prevederilor art. 138 alin. (5) din Constituție. Se învederează faptul că „dreptul parlamentarilor de a legifera” trebuie să se circumscrie

cadrului constituțional, ceea ce înseamnă că, atunci când aceștia își exercită dreptul antereferit și acordă drepturi bănești pentru anumite categorii de persoane, trebuie să țină seama de art. 138 alin. (5) din Constituție referitor la indicarea sursei de finanțare a cheltuielii angajate. Se subliniază că propunerile legislative nu au fost însoțite de fișele financiare prevăzute de lege. În susținerea celor de mai sus sunt redată considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 22 din 20 ianuarie 2016, precum și prevederile art. 15 alin. (1) și (3) din Legea privind finanțele publice nr. 500/2002 și ale art. 15 alin. (1) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010.

4. Se mai arată că în cuprinsul „celor două proiecte de legi” nu este prevăzut un termen pentru intrarea lor în vigoare, astfel încât acestea, intrând în vigoare la 3 zile de la data publicării lor în Monitorul Oficial al României, Partea I, afectează în mod direct veniturile și cheltuielile bugetare pe anul 2016. Se mai subliniază că „aceste două proiecte de acte normative” nu sunt corelate cu Legea bugetului de stat pe anul 2016 nr. 339/2015.

5. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

6. **Președintele Senatului** apreciază că obiecția de neconstituționalitate formulată este neîntemeiată.

7. Se arată că sursa de finanțare a indemnizațiilor acordate participanților la revolta anticomunistă din Valea Jiului—Lupeni din vara anului 1977 este cuprinsă în art. 257 alin. (1) din Legea privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, și anume bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. Se susține că legile criticate ar urma să intre în vigoare în anul bugetar 2017, Guvernul având la dispoziție timpul necesar să evalueze până la dezbateră parlamentară a proiectului de buget pentru anul 2017 a sumelor necesare pentru plata indemnizațiilor prevăzute de Legea nr. 341/2004, astfel cum aceasta este modificată și completată de Parlament. Se apreciază că sesizarea Curții Constituționale urmărește doar să împiedice voința legislativă a Parlamentului de acordare a unor indemnizații reparatorii pentru persoanele antereferite.

8. Se mai arată că invocarea jurisprudenței Curții Constituționale pentru a justifica sancționarea unui viciu legislativ inexistent este o lipsă de profesionalism din partea Guvernului.

9. **Președintele Camerei Deputaților și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

10. La termenul de judecată fixat pentru data de 23 noiembrie 2016, Curtea, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, a amânat, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, pronunțarea asupra cauzei pentru data de 14 decembrie 2016, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al Președintelui Senatului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legilor criticate raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Cu privire la legalitatea sesizării sale, Curtea reține că Guvernul României, în mod atipic, a sesizat Curtea Constituțională cu o singură obiecție de neconstituționalitate vizând două „proiecte de lege”, și anume Legea pentru completarea art. 41 din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, precum și Legea privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004. De principiu, sesizarea trebuie să aibă ca obiect neconstituționalitatea unei legi sau a unor dispoziții din lege, nicidecum mai multe legi sau dispoziții din mai multe legi. Totuși, Curtea observă că există atât o conexiune logică între cele două legi supuse controlului de constituționalitate sub aspectul actului normativ de bază supus modificării și completării, și anume Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 654 din 20 iulie 2004, cât și o identitate între textele constituționale invocate, respectiv între motivările criticilor de neconstituționalitate, întrucât întreaga problematică a obiecției de neconstituționalitate vizează existența sursei de finanțare pentru plata unor indemnizații acordate persoanelor care au luptat împotriva regimului comunist în condițiile extinderii sferei acestor persoane și a stabilirii unui moment în timp anterior al acordării lor față de cel existent în prezent. De altfel, în propuneri de lege s-au arătat următoarele: „trebuie să vă spun că ar fi fost mai bine dacă Comisia juridică ar fi respectat prevederile Regulamentului și ar fi avut un singur raport. Astfel am fi avut o singură lege, care ar face mai ușor de citit modificările ulterioare” [intervenție a domnului deputat Márton Árpád Francisc, a se vedea Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr. 139 din 10 octombrie 2016, p. 26].

12. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că, în ipoteza particulară a cauzei, a fost legal sesizată și, în consecință, va judeca obiecția de neconstituționalitate în mod unitar, prin pronunțarea unei singure decizii.

13. Cu privire la competența Curții Constituționale se constată că autorul obiecției de neconstituționalitate a stabilit drept obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile cuprinse în două proiecte de lege. În realitate, Curtea constată, pe de o parte, că inițiativa legislativă nu a aparținut Guvernului, ci unor deputați și senatori, astfel încât nu poate fi vorba de un proiect de lege, ci de o propunere legislativă, iar, pe de altă parte, este vorba de o lege adoptată, și nu de o propunere/un proiect de lege, întrucât propunerea/proiectul de lege odată adoptat/ă devine lege; de asemenea, propunerea/proiectul de lege nu poate face obiectul controlului de constituționalitate, ci numai legile adoptate și nepromulgate încă [a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 42 din 8 iulie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 175 din 23 iulie 1993]. În consecință, fiind vorba de legi adoptate, Curtea este competentă să soluționeze obiecția de neconstituționalitate astfel formulată.

14. Prin umare, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

15. Obiectul controlului de constituționalitate, astfel cum rezultă din precizările realizate la paragrafele 11—13 ale prezentei decizii, îl constituie dispozițiile Legii pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, precum și ale Legii privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, care au următorul cuprins:

— Legea pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004: „**Articol unic.** — La articolul 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 654 din 20 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare, după alineatul (3) se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins:

«(4) Indemnizația lunară reparatorie prevăzută pentru beneficiarii ale căror certificate au fost preschimbate se acordă la cerere, începând cu luna următoare celei în care a fost depusă la Secretariatul de Stat documentația care a stat la baza preschimbării certificatului.»;

— Legea privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004: „**Articol unic.** — Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 654 din 20 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Titlul legii se modifică și va avea următorul cuprins:

«Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului—Lupeni — august 1977 nr. 341/2004».

2. După articolul 25 se introduce un nou capitol, capitolul III «Revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului—Lupeni — august 1977» cuprinzând articolele 25¹—25⁷, cu următorul cuprins:

«Capitolul III

Revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului — Lupeni — august 1977

Art. 25¹. — (1) Pentru cinstirea memoriei și în semn de grațitudine față de persoanele care au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului—Lupeni — august 1977 se instituie următoarele calități:

a) persoană care a avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului—Lupeni — august 1977;

b) soț al persoanei care a avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului—Lupeni — august 1977, dacă îndeplinește condițiile prevăzute la art. 25² alin. (2);

c) copii ai persoanelor care au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste din Valea Jiului—Lupeni — august 1977, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 25² alin. (2).

(2) Nu pot beneficia de prevederile prezentei legi persoanele prevăzute la alin. (1) care au făcut parte din aparatul de represiune, securitate și miliție sau au desfășurat activități de poliție politică.

Art. 25². — (1) Dovada calității prevăzute la art. 25¹ alin. (1) lit. a) se face de către persoana interesată, cu înscrisuri oficiale eliberate de către organele competente, din care să rezulte privarea de libertate în locuri de deținere, pentru efectuarea de cercetări sau constrângerea, atât prin monitorizarea neîntreruptă, cu toate mijloacele securității, cât și prin presiuni sau ordine directe, care a determinat una dintre următoarele consecințe:

a) condamnarea la închisoare;

b) strămutarea într-o altă localitate.

(2) Dovada calității prevăzute la art. 25¹ alin. (1) lit. b) și c) se face de către persoana interesată, cu înscrisuri oficiale eliberate de organele competente, din care să rezulte strămutarea odată cu soțul sau părintele, cu participarea directă a ofițerilor de securitate, folosindu-se autovehiculele respectivei instituții sau sub supravegherea și urmărirea securității.

Art. 25³. — (1) Constatarea calităților prevăzute la art. 25¹ alin. (1) se face de către Secretariatul de Stat, la cererea persoanei interesate, pe baza înscrisurilor oficiale eliberate de organele competente.

(2) Verificarea actelor în vederea acordării calităților prevăzute la art. 25¹ alin. (1) se va face de comisia constituită conform art. 9² alin. (2).

(3) Comisia prevăzută la art. 9² procedează la soluționarea cererilor, verificând actele dosarelor care au fost depuse în termenele și în condițiile prevăzute de lege în vederea acordării calităților menționate la art. 25¹ alin. (1). Secretariatul de Stat, în urma admiterii cererii pentru acordarea uneia dintre calitățile prevăzute la art. 25¹ alin. (1), va elibera beneficiarilor un certificat.

(4) Cererile se depun în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

(5) Termenul prevăzut la alin. (4) este termen de decădere.

Art. 25⁴. — (1) Persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 25² și obțin certificat conform prevederilor art. 25³ alin. (3) beneficiază de drepturile prevăzute la art. 4 alin. (3) lit. e) și la art. 5.

(2) Indemnizațiile se vor acorda beneficiarilor cărora le-au fost eliberate certificate, în baza adeverinței tipizate, conform art. 4¹. Adeverința va fi transmisă direct caselor de pensii de către Secretariatul de Stat.

Art. 25⁵. — (1) Persoanele care solicită eliberarea certificatului depun, odată cu cererea, o declarație pe propria răspundere, autenticată, că nu se încadrează în prevederile art. 25¹ alin. (2), sub sancțiunea legii penale. Secretariatul de Stat, după analizarea cererilor și verificarea dosarelor persoanelor care solicită acordarea unei calități dintre cele prevăzute la art. 25¹, va elibera certificatul, singurul document valabil pentru a beneficia de prevederile prezentei legi.

(2) Contestațiile privind respingerea cererilor pentru acordarea calităților prevăzute la art. 25¹ și obținerea certificatului se pot ataca în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 25⁶. — Operatorii economici care angajează persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 25¹ alin. (1) și obțin certificat conform prevederilor art. 25³ alin. (3) beneficiază de facilitățile prevăzute de lege pentru operatorii economici care angajează șomeri și tineri absolvenți.

Art. 25⁷. — (1) Sumele aferente plății indemnizațiilor reparatorii pentru categoriile prevăzute la art. 25¹ se suportă de

la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

(2) Persoanele care solicită certificatul și cele care atestă calitățile prevăzute la art. 25¹ poartă răspunderea penală pentru corectitudinea întocmirii dosarelor, care vor fi verificate de Secretariatul de Stat.

(3) Drepturile acordate conform prezentei legi nu sunt considerate venituri, nu se impozitează și nu afectează acordarea altor drepturi».

16. În susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt invocate prevederile constituționale ale art. 138 alin. (5) potrivit cărora „Nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”. De asemenea sunt invocate și dispozițiile următoarelor acte normative:

— Art. 15 alin. (1) și (3) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 13 august 2002, potrivit căruia:

„(1) În cazurile în care se fac propuneri de elaborare a unor proiecte de acte normative/măsuri/politici a căror aplicare atrage micșorarea veniturilor sau majorarea cheltuielilor aprobate prin buget, se va întocmi o fișă financiară, care va respecta condițiile prevăzute de Legea nr. 69/2010. În această fișă se înscriu efectele financiare asupra bugetului general consolidat, care trebuie să aibă în vedere:

a) schimbările anticipate în veniturile și cheltuielile bugetare pentru anul curent și următorii 4 ani;

b) estimări privind eșalonarea creditelor bugetare și a creditelor de angajament, în cazul acțiunilor anuale și multianuale care conduc la majorarea cheltuielilor;

c) măsurile avute în vedere pentru acoperirea majorării cheltuielilor sau a minusului de venituri pentru a nu influența deficitul bugetar. [...]

(3) După depunerea proiectului legii bugetare anuale la Parlament pot fi aprobate acte normative/măsuri/politici numai în condițiile prevederilor alin. (1), dar cu precizarea surselor de acoperire a diminuării veniturilor sau a majorării cheltuielilor bugetare, aferente exercițiului bugetar pentru care s-a elaborat bugetul.”;

— Art. 15 alin. (1) din Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 330 din 14 mai 2015, potrivit căruia:

„(1) În cazul propunerilor de introducere a unor măsuri/politici/inițiative legislative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, inițiatorii au obligația să prezinte:

a) fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată;

b) declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuială prezentate în strategia fiscal-bugetară”.

(1) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

17. Înainte de a proceda la analiza propriu-zisă a obiecției de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta îndeplinește condițiile prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție sub aspectul titularului dreptului de sesizare, întrucât a fost formulată de Guvernul României, sub semnătura prim-ministrului, conform art. 13 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 2 aprilie 2001.

18. Cu privire la termenul în care trebuie depusă obiecția de neconstituționalitate formulată în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, Curtea constată că, potrivit art. 15 alin. (2) din

Legea nr. 47/1992, „În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile”. Termenele reglementate prin art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 sunt „termene care privesc desfășurarea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice și, prin urmare, în măsura în care nu se prevede altfel în mod expres, nu se calculează pe zile libere” (Decizia nr. 233 din 20 decembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 638 din 28 decembrie 1999). În consecință, nu sunt aplicabile în această procedură dispozițiile art. 181 alin. (1) pct. 2 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora, când termenul se socotește pe zile, nu intră în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua când acesta se împlinește, întrucât dreptul public este supus regulii în virtutea căreia termenele se calculează pe zile calendaristice, în sensul că se include în termen și ziua în care acesta începe să curgă și ziua când se împlinește (Decizia nr. 89 din 26 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 115 din 19 februarie 2010).

19. Prin această decizie, Curtea a statuat că „în exercitarea controlului a priori de constituționalitate, esențial este fie ca legea să nu fi fost promulgată la data înregistrării sesizării la Curtea Constituțională (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, când Curtea Constituțională a fost sesizată la data de 6 ianuarie 2000, deși legea a fost adoptată la 29 decembrie 1999), fie, dacă legea a fost promulgată intempestiv în interiorul termenelor prevăzute de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sesizarea să fi fost formulată în interiorul acestor termene (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 975 din 7 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 568 din 11 august 2010)” [a se vedea, Decizia nr. 1.612 din 15 decembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 888 din 30 decembrie 2010]. Prin urmare, Curtea a constatat, prin aceeași decizie, că termenele cuprinse la art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 „au un caracter de protecție pentru titularii dreptului de sesizare a instanței constituționale, astfel încât nu există nicio sancțiune dacă aceștia sesizează instanța constituțională după expirarea acestora; în acest caz, așadar, esențial este ca legea să nu fi fost promulgată la momentul sesizării Curții Constituționale”.

20. Cu privire la legile analizate, Curtea reține că acestea nu au fost adoptate în procedură de urgență, astfel încât în speță este aplicabil art. 15 alin. (2) teza întâi din Legea nr. 47/1992 referitor la termenul de 5 zile. Ele au fost depuse la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului la data de 10 octombrie 2016 și trimise spre promulgare la data de 15 octombrie 2016, iar obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în data de 24 octombrie 2016. Termenul de 5 zile prevăzut de art. 15 alin. (2) teza întâi din Legea nr. 47/1992 s-a împlinit pe data de 14 octombrie 2016, ora 24. Chiar dacă sesizarea nu a fost depusă la Curtea Constituțională în interiorul termenului de protecție, ea îndeplinește condiția de admisibilitate referitoare la obiectul controlului de constituționalitate (legea nepromulgată încă), întrucât nici Constituția și nici Legea nr. 47/1992 nu reglementează obligativitatea introducerii obiecției de neconstituționalitate în interiorul termenului de protecție. Neintroducerea obiecției în acest termen nu are, așadar, drept consecință decăderea titularilor din dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, aceștia putând formula sesizări, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, sub condiția ca legea să

nu fi fost încă promulgată. Aceeași situație s-a constatat, cu titlu exemplificativ, în Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 160 din 2 martie 2016, sau Decizia nr. 667 din 9 noiembrie 2016, nepublicată*) până la data pronunțării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I, Curtea pronunțându-se pe fondul obiecției de neconstituționalitate.

21. Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, precum și faptul că obiecția de neconstituționalitate vizează *Legea pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004*, așadar, o lege adoptată, dar nepromulgată încă, aceasta îndeplinește și condiția de admisibilitate sub aspectul obiectului său.

22. Este de observat că Președintele României, procedând contrar art. 16 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, a promulgat una dintre cele două legi cu care Curtea a fost sesizată, respectiv *Legea privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004*.

23. În jurisprudența sa, Curtea, astfel cum s-a arătat mai sus, s-a mai confruntat cu două situații similare, și anume: legea a fost contestată chiar în ziua promulgării sale, după expirarea termenelor de protecție [Decizia nr. 233 din 20 decembrie 1999 și Decizia nr. 89 din 26 ianuarie 2010], respectiv legea a fost contestată în interiorul termenului de protecție, dar deja ea fusese promulgată de Președintele României [Decizia nr. 975 din 7 iulie 2010].

24. Curtea, prin deciziile menționate, nu a reținut nicio neregularitate în prima ipoteză enunțată, pe când în cea de-a doua a statuat că „indiferent de forma de exercitare a controlului de constituționalitate pe cale *a priori* sau *a posteriori*, acesta se va putea realiza, întotdeauna, numai prin respectarea strictă a Legii nr. 47/1992, republicată, cu modificările ulterioare, precum și a dispozițiilor regulamentelor celor două Camere ale Parlamentului de către autoritățile publice implicate, lipsirea de substanță a uneia dintre cele două forme de control constituțional fiind de neconceput într-un stat de drept”, drept care „nu poate respinge ca inadmisibilă obiecția de neconstituționalitate strict pentru faptul că legea a fost promulgată, întrucât obiecția de neconstituționalitate a fost formulată în termenul legal”.

25. Raportat la cauza de față, Curtea constată că, deși obiecția de neconstituționalitate nu a fost formulată în termenul de protecție, aceasta viza o lege nepromulgată încă. O atare situație nu este o abatere de la regularitatea sesizării Curții Constituționale, titularii dreptului de sesizare putând să sesizeze Curtea oricând înainte de emiterea decretului de promulgare. Faptul că legiuitorul a reglementat în Legea nr. 47/1992 un termen de protecție are semnificația unei garanții asociate dreptului de sesizare a Curții Constituționale care implică o interdicție totală de a se promulga legea în acest termen. Însă, termenul menționat nu poate fi calificat ca fiind unul de decădere în sensul că numai în acest termen se pot formula obiecții de neconstituționalitate; formulând obiecția în afara termenului, autorul acesteia se expune posibilității ca, până la data formulării ei, Președintele să promulge legea. Însă, odată sesizată Curtea, și în condițiile în care aceasta încunoștințează Președintele cu privire la faptul că legea se află în control *a priori* de constituționalitate, Președintele, în tot acest timp, nu are competența de a emite decretul de promulgare. În cauză, Curtea Constituțională, prin Adresa nr. 9.960/24 octombrie 2016, emisă

în temeiul art. 16 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, a încunoștințat Președintele că legea se află în control *a priori* de constituționalitate. Președintele, însă, a promulgat legea, prin Decretul nr. 913/2016. Legea respectivă a primit nr. 199 și a fost publicată, împreună cu decretul antereferit, în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 890 din 7 noiembrie 2016, intrând în vigoare la 10 noiembrie 2016.

26. Conduita Președintelui nu este opozabilă Curții Constituționale, aceasta neputându-se dezinvesti prin pronunțarea unei soluții de inadmisibilitate a obiecției de neconstituționalitate pe acest motiv. Emiterea unor asemenea decrete cu nerespectarea art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, în condițiile în care Președintele a fost încunoștințat despre faptul că legea se află în control *a priori* de constituționalitate, nu constituie un motiv pentru respingerea ca inadmisibilă a obiecției. Prin urmare, decretul emis, neavând un efect dirimant, nu poate bloca exercitarea controlului *a priori* de constituționalitate, astfel încât Curtea va analiza obiecția în cadrul controlului *a priori*, chiar dacă legea a fost promulgată.

27. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea constată că sesizarea formulată îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și sub aspectul obiectului său.

(2) Analiza obiecției de neconstituționalitate

(2.1) *Legea pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004*

28. Propunerea legislativă a fost inițiată de 17 deputați și senatori în vederea complinirii unui „gol legislativ în aplicarea prevederilor actului normativ referitor la indemnizația lunară reparatorie pentru beneficiarii ale căror certificate au fost preschimbate” [a se vedea *Expunerea de motive a legii analizate*].

29. La Senat [Cameră de reflecție], Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a întocmit raport favorabil adoptării propunerii legislative [16 martie 2016]. La 22 martie 2016, Senatul a adoptat propunerea legislativă în forma inițiatorului acesteia [79 voturi pentru, 1 împotriva și 1 abținere].

30. La Camera Deputaților [Cameră decizională], Comisia juridică, de disciplină și imunități a întocmit raport favorabil adoptării propunerii legislative [21 septembrie 2016], aceasta fiind adoptată de Plenul Camerei Deputaților la data de 4 octombrie 2016 [198 voturi pentru].

31. Curtea reține că Guvernul a comunicat punctul său de vedere la data de 20 septembrie 2016, prin care precizează că nu susține adoptarea actului normativ.

(2.2) *Legea privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004*

32. Propunerea legislativă a fost inițiată de 2 senatori în vederea acordării de reparații morale și materiale unor persoane persecutate din motive politice în legătură cu Revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului din 2—3 August 1977 prin modificarea Legii nr. 341/2004, iar măsura legislativă criticată urmează să vizeze, conform expunerii de motive a legii analizate, aproximativ 20 de persoane.

33. La Senat [Cameră de reflecție], Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări a întocmit raport favorabil — cu amendamente — adoptării propunerii legislative [14 octombrie 2015]. La 20 octombrie 2015, Senatul a adoptat propunerea legislativă [75 de voturi pentru, 1 abținere].

*) Decizia Curții Constituționale nr. 667 din 9 noiembrie 2016 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 57 din 19 ianuarie 2017.

34. La Camera Deputaților [Cameră decizională], Comisia juridică, de disciplină și imunități a întocmit raport favorabil adoptării propunerii legislative [14 septembrie 2016], aceasta fiind adoptată de Plenul Camerei Deputaților la data de 4 octombrie 2016 [198 voturi pentru].

35. Curtea reține că Guvernul a comunicat punctul său de vedere la 20 septembrie 2016, prin care precizează că nu susține adoptarea actului normativ.

(2.3) Sesizarea Curții Constituționale

36. Guvernul a sesizat Curtea Constituțională în data de 24 octombrie 2016. În aceeași zi, având în vedere art. 16 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională a informat Președintele României cu privire la obiecția de neconstituționalitate formulată.

37. La data de 3 noiembrie 2016, Președintele României a promulgat Legea privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, prin Decretul nr. 913/2016. Legea a primit nr. 199 și, împreună cu decretul, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 890 din 7 noiembrie 2016, fiind în vigoare începând cu data de 10 noiembrie 2016.

38. Legea pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004 nu a fost promulgată.

(2.4) Modificări legislative preconizate

39. În esență, prima lege adoptată stabilește ca indemnizația lunară reparatorie prevăzută pentru beneficiarii ale căror certificate au fost preschimbate să se acorde, la cerere, începând cu luna următoare celei în care a fost depusă la Secretariatul de Stat documentația care a stat la baza preschimbării certificatului.

40. Cea de-a doua lege se referă la extinderea sferei de reglementare a Legii nr. 341/2004 și la participanții la Revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului—Lupeni — august 1977 în sensul acordării acestor persoane a unei indemnizații lunare reparatorii și a altor drepturi, astfel cum acestea sunt reglementate la art. 4 alin. (3) lit. e), respectiv art. 5 din Legea nr. 341/2004. Indemnizația este egală cu câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata [acesta fiind pe anul 2016 în cuantum de 2.681 lei, conform art. 15 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016 nr. 340/2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 942 din 19 decembrie 2015], înmulțit cu un coeficient de 1,1.

(2.5) Criticile de neconstituționalitate raportate la art. 138 alin.

(5) din Constituție

(2.5.1) Jurisprudența Curții Constituționale

41. Cu referire la art. 138 alin. (5) din Constituție, Curtea a reținut că aceasta face diferența între stabilirea sursei de finanțare și caracterul suficient al resurselor financiare din sursa astfel stabilită. Primul aspect este legat de imperativele art. 138 alin. (5) din Constituție (a se vedea Decizia nr. 47 din 15 septembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 28 septembrie 1993, sau Decizia nr. 64 din 16 noiembrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 310 din 28 decembrie 1993).

42. Art. 138 alin. (5) din Constituție impune stabilirea concomitentă atât a alocației bugetare, ce are semnificația unei cheltuieli, cât și a sursei de finanțare, ce are semnificația venitului necesar pentru suportarea ei, spre a evita consecințele negative, pe plan economic și social, ale stabilirii unei cheltuieli bugetare fără acoperire (a se vedea Decizia nr. 36 din 2 aprilie

1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 75 din 11 aprilie 1996). Majorarea cheltuielilor din sursa indicată poate fi realizată în cursul anului bugetar cu condiția menținerii în alocația aferentă sursei (Decizia nr. 6 din 24 ianuarie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 23 din 31 ianuarie 1996, sau Decizia nr. 515 din 24 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.195 din 14 decembrie 2004). În textul Constituției se vorbește numai despre stabilirea sursei de finanțare înainte de aprobarea cheltuielii, iar nu despre obligativitatea indicării în lege a sursei respective (Decizia nr. 173 din 12 iunie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 9 iulie 2002, Decizia nr. 320 din 19 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 411 din 8 iulie 2013, sau Decizia nr. 105 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 371 din 20 mai 2014). Lipsa precizării exprese a sursei de finanțare nu presupune implicit inexistența sursei de finanțare (Decizia nr. 1.056 din 14 noiembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802 din 23 noiembrie 2007, Decizia nr. 320 din 19 iunie 2013, precitată, Decizia nr. 1.092 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 712 din 20 octombrie 2008, sau Decizia nr. 1.093 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 711 din 20 octombrie 2008).

43. În schimb, **aprecierea caracterului suficient al resurselor financiare nu își are temeiul în art. 138 alin. (5) din Constituție, fiind o problemă exclusiv de oportunitate politică, ce privește, în esență, relațiile dintre Parlament și Guvern.** Dacă Guvernul nu are resurse financiare suficiente, poate să propună modificările necesare pentru asigurarea lor, în virtutea dreptului său de inițiativă legislativă (a se vedea Decizia nr. 47 din 15 septembrie 1993, precitată, sau Decizia nr. 64 din 16 noiembrie 1993, precitată). Curtea a mai adăugat că „sursa de finanțare indicată [trebuie — sn.] să fie în mod real aptă să acopere cheltuiala în condițiile legii bugetare anuale. Prin urmare, textul constituțional [art. 138 alin. (5) din Constituție — sn.] se referă la caracterul obiectiv și efectiv al sursei de finanțare și operează cu elemente de certitudine și previzibilitate bugetară, [...] art. 138 alin. (5) din Constituție nu se referă la existența *in concreto* a unor resurse financiare suficiente la momentul adoptării legii, ci la faptul ca acea cheltuială să fie previzionată în deplină cunoștință de cauză în bugetul de stat pentru a putea fi acoperită în mod cert în cursul anului bugetar”.

44. Curtea a mai reținut prin Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016 că, „în lipsa unei fișe financiare reactualizate la momentul adoptării legii conform art. 15 alin. (3) din Legea nr. 500/2002, având în vedere că punctul de vedere al Guvernului a fost exprimat anterior depunerii la Parlament a legii bugetului pe anul 2016 (9 decembrie 2015), că legea bugetului fusese adoptată cu câteva zile anterior legii analizate, fără a cuprinde, în mod evident, noua cheltuială bugetară votată, și în lipsa unui dialog real între Guvern și Parlament (în cazul de față reprezentat de Senat), nu se poate trage decât concluzia că la adoptarea legii s-a avut în vedere o sursă de finanțare incertă, generală și lipsită de un caracter obiectiv și efectiv, nefiind așadar reală”.

(2.5.2) Analiza propriu-zisă a obiecției de neconstituționalitate prin raportare la art. 138 alin. (5) din Constituție

45. Cu titlu preliminar, Curtea reține că Guvernul a formulat critici de neconstituționalitate generale, limitându-se la a menționa faptul că legile contestate vizează, prin ipoteza lor normativă, cheltuieli bugetare pentru anul 2016, neexistând o corelare între acestea și bugetul de stat pe anul 2016.

46. *Cu privire la prima lege care face obiectul controlului de constituționalitate*, Curtea constată că, prin aplicarea art. 43 alin. (2) din Legea nr. 341/2004, plata indemnizațiilor fiecărei

persoane se realizează în funcție de legislația privind pensiile aplicabilă acesteia. Legea generală este reprezentată de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010, în conformitate cu care „Pensiile se stabilesc prin decizie a casei teritoriale de pensii sau a casei de pensii sectoriale, după caz, emisă în condițiile prevăzute de prezenta lege, și se acordă de la data înregistrării cererii” [art. 104 alin. (2) din Legea nr. 263/2010]. Prin urmare, achitarea indemnizațiilor pentru persoanele prevăzute de art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 3 din Legea nr. 341/2004 se realizează începând cu 1 ianuarie 2015 [art. 9³ alin. (1) din Legea nr. 341/2004] după emiterea noilor certificate și a adeverințelor ce trebuie depuse la casele de pensii [emise în termen de 45 de zile de la data acordării titlului de către Președintele României, prin decret]; cu alte cuvinte, cererea de acordare poate fi depusă numai după momentele temporale sus-menționate, urmând ca indemnizația să fie acordată de la data depunerii cererii pentru acordarea acesteia. S-a ajuns la această soluție legislativă, criticată în prezenta cauză, întrucât între data depunerii actelor pentru preschimbarea certificatului și data plății indemnizațiilor s-a creat o diferență de timp mare. Prin urmare, aplicându-se coroborat art. 4³ alin. (2) și art. 9³ alin. (1) din Legea nr. 341/2004 raportat la art. 104 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, s-a stabilit ca data *a quo* a plăților data depunerii cererii de plată a indemnizației la casele teritoriale de pensii.

47. În acest context, reglementarea atacată nu face altceva decât să stabilească un alt moment temporal începând cu care casele teritoriale de pensii sunt obligate să plătească indemnizația, respectiv data depunerii documentației pentru preschimbarea certificatelor, și nu data depunerii cererii pentru plata indemnizației.

48. O atare chestiune ține de **opțiunea legiuitorului**, întrucât acesta nu face altceva decât să aplice la nivel normativ teza finală din art. 4³ alin. (2) din Legea nr. 341/2004, potrivit căreia legislația referitoare la pensii se aplică și indemnizațiilor prevăzute de Legea nr. 341/2004 „dacă aceasta nu dispune altfel”. Prin urmare, noul text de lege reprezintă o reglementare specială, urmând să se aplice în ceea ce privește plata indemnizațiilor. Faptul că cetățeanul a depus cererea la o anumită dată, iar procedura administrativă parcursă implică un anumit interval de timp nu îi poate fi imputată acestuia. Statul nu îi poate opune, astfel cum transpare din punctul de vedere al Guvernului comunicat Parlamentului, faptul că între data depunerii cererii de preschimbare și data înregistrării cererii de plată s-a scurs un timp îndelungat, mai ales că această întârziere îi este imputabilă chiar Statului. Exigibilitatea dreptului în cazul preschimbării [așadar atunci când deja persoana deține un certificat] nu poate fi dată de momentul depunerii cererii de plată a indemnizației din moment ce preschimbarea a fost impusă de stat pentru considerentele enunțate în expunerea de motive la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2014 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 969 din 30 decembrie 2014. În lipsa acestei reglementări, ar rezulta că statul este scutit de plata indemnizației pe perioada cât durează formalitățile referitoare la preschimbarea certificatului, ceea ce este inadmisibil.

49. Faptul că legea nu intră în vigoare începând cu 1 ianuarie 2017, ci la 3 zile de la publicarea sa în Monitorul Oficial al României, Partea I, nu este un aspect care să releve o eventuală încălcare a dispozițiilor art. 138 alin. (5) din Constituție. Ea nu conține decât o dispoziție normativă de corectare a unei inechități cuprinse în Legea nr. 341/2004 referitor la momentul de la care dreptul la acordarea indemnizației devine exigibil. Parlamentul are deplina competență de a stabili drepturi de natură legală în beneficiul cetățenilor, precum și condițiile în care cetățenii îl pot valorifica; de asemenea, Parlamentul poate adopta măsuri pentru corectarea, adaptarea și restructurarea dreptului astfel reglementat. Guvernul, în schimb, este cel responsabil să pună în aplicare măsurile adoptate de Parlament. Modul în care este formulată obiecția de neconstituționalitate pune în discuție competența Parlamentului de a adopta legi care au chiar și cea mai redusă consecință bugetară, Parlamentul devenind, astfel, un apendice al Guvernului, iar rolul său este redus într-o manieră aleatorie.

50. În aceste condiții, invocarea art. 138 alin. (5) din Constituție, fără a exista o minimă motivare raportată la lipsa indicării sursei de finanțare [sursă care teoretic există, dar dreptul nu este valorificat de la momentul depunerii cererii de preschimbare, ci din cel al depunerii cererii de acordare a indemnizației], relevă faptul că obiecția de neconstituționalitate este nemotivată, fiind contrară art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, drept care aceasta este inadmisibilă și urmează a fi respinsă ca atare.

51. *Cu privire la cea de-a doua lege*, spre deosebire de prima, Parlamentul nu a corectat o modalitate inechitabilă de valorificare a unui drept legal, ci a reglementat un nou drept legal în favoarea persoanelor care au participat la Revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului—Lupeni — august 1977.

52. Pentru a analiza în mod complet critica raportată la art. 138 alin. (5) din Constituție, Curtea va avea în vedere și dispozițiile art. 111 alin. (1) teza finală din Constituție. Prin Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, precitată, paragraful 53, Curtea a reținut că, în cazul în care o inițiativă legislativă implică modificări bugetare, solicitarea informării din partea Guvernului este obligatorie. Din aceste dispoziții rezultă că legiuitorul constituant a dorit să consacre garanția constituțională a colaborării dintre Parlament și Guvern în procesul de legiferare, instituind obligații reciproce în sarcina celor două autorități publice. Curtea a mai reținut că în cadrul raporturilor constituționale dintre Parlament și Guvern este obligatorie solicitarea unei informări atunci când inițiativa legislativă afectează prevederile bugetului de stat. Această obligație a Parlamentului este în consonanță cu dispozițiile constituționale ale art. 138 alin. (2) care prevăd că Guvernul are competența exclusivă de a elabora proiectul bugetului de stat și de a-l supune spre aprobare Parlamentului. În temeiul acestei competențe, Parlamentul nu poate prestabilii modificarea cheltuielilor bugetare fără să ceară Guvernului o informare în acest sens. Dat fiind caracterul imperativ al obligației de a cere informarea menționată, rezultă că nerespectarea acesteia are drept consecință neconstituționalitatea legii adoptate [a se vedea, în același sens, Decizia nr. 593 din 14 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 4 noiembrie 2016, paragraful 26].

53. În cauza de față, Curtea reține că Senatul a solicitat informarea din partea Guvernului cu privire la propunerea legislativă intitulată — Legea privind modificarea și completarea

Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, aceasta fiind transmisă Guvernului prin Adresa nr. XXXV/2.887 din 23 iunie 2015 [ministrului pentru relația cu Parlamentul] și prin Adresa nr. XXXV/2.888 din 23 iunie 2015 [secretarului general al Guvernului]. Prin urmare, Parlamentul a respectat art. 111 alin. (1) teza finală din Constituție, fiind evident că reprezentanții Guvernului aveau cunoștință de modificările legislative preconizate.

54. Astfel cum s-a arătat mai sus [paragrafele 48—49 ale prezentei decizii], Parlamentul are competența de a reglementa drepturi de natură legală, drepturi care, în mod inevitabil, au consecințe bugetare. Prin modul de formulare a criticii de neconstituționalitate, se pune la îndoială dreptul Parlamentului de a legifera în domenii care au consecințe bugetare. În concepția Guvernului, întrucât senatorii și deputații nu au dreptul să inițieze legea bugetului de stat, înseamnă că aceștia nu au dreptul să inițieze legi cu efecte bugetare. Or, o atare optică nu poate fi acceptată. Deputații și senatorii au dreptul la inițiativă legislativă, acest drept putând fi limitat doar prin textul Constituției. Este adevărat că inițiativa pentru adoptarea legii bugetului de stat și legii asigurărilor sociale de stat este una exclusivă a Guvernului [art. 138 alin. (2) din Constituție], dar acest lucru se datorează faptului că Guvernul este cel în măsură să calculeze și să stabilească implicațiile bugetare ale actelor normative adoptate de Parlament. Deputații și senatorii, chiar dacă nu sunt în posesia tuturor informațiilor referitoare la execuția bugetară pe anul în curs sau prognozele pentru anii următori, au dreptul la inițiativă legislativă, iar Parlamentul, în calitate de unică autoritate legiuitoare a țării, este cel în drept, alături de Guvern pe calea delegării legislative, să adopte reglementări cu sau fără implicații bugetare.

55. Cu privire la sursa bugetară, Curtea constată că, într-adevăr, aceasta trebuie creată, aflându-ne în ipoteza Deciziei nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 60. Totuși, legea a fost adoptată în 4 octombrie 2016, iar dacă Președintele României nu ar fi promulgat-o deja, cel mai probabil ar fi intrat în vigoare în cursul lunii decembrie 2016. În aceste condiții, ea ar fi putut fi avută în vedere la structurarea bugetului de stat pentru anul 2017.

56. În aceste condiții, Curtea nu poate decât să constate că Guvernul și Parlamentul au la dispoziție suficient timp pentru crearea unei surse bugetare apte să acopere cheltuiala cuprinsă în bugetul Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice.

57. Curtea subliniază faptul că nu poate avea o viziune globală cu privire la influențele asupra produsului intern brut ale tuturor proiectelor/prounerilor legislative din moment ce este sesizată în mod selectiv numai cu privire la anumite acte normative. Ele trebuie prezentate Parlamentului pentru că numai acesta (desigur, alături de Guvern) poate avea o viziune globală asupra influențelor pe care diversele măsuri pe care le adoptă le au asupra produsului intern brut. Prin urmare, aceste aspecte trebuie examinate în ansamblu, nu selectiv și secvențial doar pe anumite acte normative.

58. În acest context, Curtea reamintește importanța atât a necesității existenței unui dialog real între Guvern și Parlament cu privire la stabilirea cheltuielilor bugetare [Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 59], cât și a principiului constituțional general al comportamentului loial, principiu care derivă din prevederile art. 1 alin. (4) din Constituție și este garantat de alineatul 5 al aceluiași articol constituțional; în consecință, revine, în principal, autorităților publice sarcina de

a-l aplica și respecta în raport cu valorile și principiile Constituției, inclusiv față de principiul consacrat de art. 147 alin. (4) din Constituție referitor la caracterul general obligatoriu al deciziilor instanței constituționale [a se vedea, cu privire la înțelesul principiului comportamentului loial al autorităților publice, Decizia nr. 1.257 din 7 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 6 noiembrie 2009, Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 12 noiembrie 2010, Decizia nr. 51 din 25 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 90 din 3 februarie 2012, Decizia nr. 727 din 9 iulie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 477 din 12 iulie 2012, Decizia nr. 260 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 318 din 11 mai 2015, paragraful 30, sau Decizia nr. 681 din 23 noiembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.000 din 13 decembrie 2016, paragraful 21]. De asemenea, în același sens, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept a subliniat că scopul dispozițiilor constituționale este și acela de a permite buna funcționare a instituțiilor, în baza cooperării loiale dintre acestea [a se vedea Avizul privind compatibilitatea cu principiile constituționale și statul de drept a acțiunilor Guvernului României cu privire la alte instituții ale statului și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare a Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și Ordonanța de urgență a Guvernului de modificare și completare a Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului în România, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 93-a Sesiune Plenară (Veneția, 14—15 decembrie 2012), paragraful 87]; aceste recomandări sunt reguli cu valoare de principiu și constituie premisele necesare exercițiului oricărei democrații constituționale [a se vedea Decizia nr. 334 din 26 iunie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 407 din 5 iulie 2013].

59. Curtea reamintește faptul că **nu deputatul sau senatorul trebuie să întocmească fișa financiară, ci Guvernul**, art. 15 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 fiind foarte clar în această privință: *„În cazul propunerilor legislative, Guvernul va transmite Camerei Deputaților sau Senatului, după caz, fișa financiară prevăzută la alin. (1), în termen de 45 de zile de la data primirii solicitării”*, respectiv de la data primirii solicitării informării formulate conform art. 111 alin. (1) teza finală din Constituție [a se vedea, în același sens, Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016, paragraful 54]. A ridica această competență a Guvernului la nivel de regulă constituțională implicit admisă de art. 138 alin. (5) din Constituție ar echivala cu o condiție potestativă pură în sensul că orice lege ce are implicații bugetare ar putea fi adoptată numai dacă Guvernul a întocmit și a transmis Parlamentului fișa financiară. Or, dacă Guvernul nu susține inițiativa legislativă/nu este de acord cu ea și, prin urmare, nu transmite fișa financiară, nu poate bloca procesul legislativ printr-o atitudine omisivă.

60. Curtea mai reține că fișa financiară prevăzută de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 nu trebuie confundată cu punctul de vedere emis de Guvern conform art. 11 lit. b¹) din Legea nr. 90/2001, cele două documente generate de Guvern având un regim juridic și, implicit, finalități diferite. Prin urmare, atunci când o propunere legislativă are implicații bugetare, Guvernul trebuie să prezinte ambele documente menționate, așadar atât punctul de vedere, cât și fișa financiară.

61. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004.

2. Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate și constată că dispozițiile Legii privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 14 decembrie 2016.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly

★

OPINIE CONCURRENTĂ

În acord cu soluțiile adoptate prin Decizia Curții Constituționale nr. 767 din 14 decembrie 2016 — de respingere, ca inadmisibilă, a obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, respectiv de respingere, ca neîntemeiată, a obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004 — considerăm că, **având în vedere ipoteza particulară a cauzei**, Curtea a fost legal sesizată, însă **se impunea pronunțarea de către aceasta a două decizii, iar nu a unei singure decizii.**

Astfel, **întrucât Guvernul României a sesizat, în mod atipic, Curtea Constituțională cu o obiecție de neconstituționalitate care vizează două legi, Curtea trebuia să considere că a fost sesizată cu două obiecții de neconstituționalitate, motiv pentru care se impunea disjungerea uneia dintre acestea, crearea unui nou dosar și pronunțarea, în consecință, a două decizii.**

Controlul constituționalității legilor înainte de promulgare sau controlul de constituționalitate *a priori* este un control abstract și direct, exercitat la sesizarea unor autori calificați, fiind reglementat de prevederile art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și de art. 15—18 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. **Din reglementarea procedurii privind efectuarea controlului de constituționalitate *a priori* reiese, în mod clar, că acest tip de control poate avea ca obiect o singură lege sau dispoziții dintr-o singură lege, și nicidecum nu poate viza mai multe legi sau dispoziții din mai multe legi.**

Astfel, **prevederile art. 15 alin. (2) și (3) teza întâi din Legea nr. 47/1992 se referă numai la „lege” — ca unic act normativ supus controlului —, iar nu la mai multe legi**, statuând că:

„(2) În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție,

precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile.

(3) Data la care legea a fost depusă la secretarii generali ai Camerelor se aduce la cunoștință în plenul fiecărei Camere în termen de 24 de ore de la depunere. [...].”

Tot în sensul verificării pe calea controlului de constituționalitate *a priori* a unei singure legi sau a unor dispoziții dintr-o singură lege sunt și prevederile art. 18 alin. (2) teza a doua din Legea nr. 47/1992, potrivit cărora: *„Decizia prin care se constată neconstituționalitatea legii se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru”.*

Astfel, chiar dacă între două sau mai multe legi, adoptate și nepromulgate încă, există o conexiune logică (cum este cazul legilor care modifică și/sau completează același act normativ de bază) și chiar dacă există identitate între textele constituționale invocate, precum și între motivările criticilor de neconstituționalitate, cu toate acestea respectivele legi și/sau dispoziții din ele nu pot face împreună obiectul controlului de constituționalitate *a priori*. Prin urmare, Curtea — sesizată să se pronunțe asupra neconstituționalității a două sau mai multe legi înainte de promulgarea acestora — nu poate să considere că se află în fața unei unice obiecții de neconstituționalitate și să pronunțe o singură decizie, ci trebuie să formeze atâtea dosare câte legi sunt criticate și să pronunțe tot atâtea decizii.

Un argument în plus este acela că **soluțiile pronunțate de Curtea Constituțională într-o astfel de situație** — în cadrul controlului de constituționalitate *a priori* declanșat printr-o obiecție de neconstituționalitate care vizează două sau mai multe legi — **pot fi diferite**, așa cum este cazul în speța de față, în care o soluție este de respingere ca inadmisibilă a obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru completarea art. 4¹ din Legea recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, iar cealaltă soluție este de respingere ca neîntemeiată a obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind modificarea și completarea Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004.

Judecător,
dr. Livia Doina Stanciu